

Guía Docente				
Datos Identificativos				2022/23
Asignatura (*)	Intervención psicolóxica no contexto familiar		Código	652G01017
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Segundo	Formación básica	6
Idioma	CastelánInglés			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Psicología			
Coordinación	López Larrosa, Silvia	Correo electrónico	silvia.lopez.larrosa@udc.es	
Profesorado	López Larrosa, Silvia	Correo electrónico	silvia.lopez.larrosa@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Os alumnos de educación infantil necesitan saber cómo relacionarse coas familias e qué dimensións é preciso ter en conta á hora de fixar as bases da colaboración con elas. Se trata de crear un clima de apoio mutuo Se trata de crear un clima de apoio mutuo, entendendo que a colaboración familia-escuela implica que ambas se encontran nun mesmo plano relacional, que a familia non está supeditada á escola e que familia e escola se escoitan mutuamente.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no período de 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
A10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.
A11	Coñecer e saber exercer as funcións de titor e orientador en relación coa educación familiar.
A12	Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
A13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e interxeracionais; multiculturalidade e interculturalista; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sustentable.
A14	Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar.
A32	Valorar a relación persoal con cada estudante e a súa familia como factor de calidade da educación.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas e tomar decisións de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, autocrítico, lóxico e creativo.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B7	Comunicarse de maneira efectiva nun contorno de traballo.
B8	Capacidade de adaptación a situacións novidosas.
B10	Capacidade de análise e síntese.
B11	Capacidade de busca e manexo de información.
B15	Capacidade para asumir a necesidade dun desenvolvemento profesional continuo, a través da reflexión sobre a propia práctica.
B16	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos noutras áreas e en contextos diferentes.
B17	Capacidade para presentar, defender e debater ideas utilizando argumentos sólidos.
B18	Capacidade para relacionarse positivamente con outras persoas.
B19	Comunicación oral e escrita na lingua materna.
B20	Coñecemento de outras culturas e de outras costumes.
B21	Coñecemento e comunicación en linguas estranxeiras.
B22	Creatividade ou capacidade para pensar as cousas desde diferentes perspectivas, ofrecendo novas solucións aos problemas.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.

C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.	A10		
Coñecer e saber exercer as funcións de titor e orientador en relación coa educación familiar	A11		
Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.	A12		
Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e interxeracionais; multiculturalidade e interculturalista; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sustentable.	A13		
Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar.	A14		
Resolver problemas e tomar decisións de forma efectiva		B2	
Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional		B6	
Comunicarse de maneira efectiva nun contorno de traballo		B7	
Capacidade de adaptación a situacións novidasas.		B8	
Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos noutras áreas e en contextos diferentes.		B18	
Coñecemento de outras culturas e de outras costumes.		B20	
Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro			C2
Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.			C4
Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no período de 0-6, no contexto familiar, social e escolar.	A1		
Valorar a relación persoal con cada estudante e a súa familia como factor de calidade da educación.	A32		
Aprender a aprender		B1	
Resolver problemas e tomar decisións de forma efectiva.		B3	
Capacidade de análise e síntese.		B10	
Capacidade de busca e manexo de información.		B11	
Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos noutras áreas e en contextos diferentes.		B16	
Coñecemento e comunicación en linguas estranxeiras		B21	
Creatividade ou capacidade para pensar as cousas desde diferentes perspectivas, ofrecendo novas solucións aos problemas.		B22	
Capacidade para presentar, defender e debater ideas utilizando argumentos sólidos.		B17	
Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.			C6
Capacidade para asumir a necesidade dun desenvolvemento profesional continuo, a través da reflexión sobre a propia práctica.		B15	
Comunicación oral e escrita na lingua materna.		B19	
Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.			C1

Contidos	
Temas	Subtemas
1. Teorías e conceptos	1.1.Familia e diversidade familiar 1.2.O ciclo vital familiar 1.3. A familia como sistema: precisións teóricas e conceptuais 1.4. Ecoloxía da familia

2. Familia e procesos	2.1. Procesos familiares 2.2. A familia como contexto de aprendizaxe de pais e fillos
3. Técnicas efectivas de intervención psicolóxica familiar	3.1. Formas efectivas de conexión coas familias 3.2. As actividades grupais con familias 3.3. A entrevista individual: 3.3.1. Primeira entrevista: creación de un clima relacional, identificación de fortalezas e fixación de obxectivos comúns 3.3.2. Sucesivas entrevistas
4. Familias en situacións especiais	4.1. Familias e necesidades educativas especiais 4.2. Familias e diversidade socio-cultural 4.3. Familias e divorcio

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A1 A12 C4	2	0	2
Sesión maxistral	A1 A11 A13 A14 B3 B10 B11 B20 C6	19	0	19
Lecturas	B1 B21 C1 C2	0	35	35
Proba de resposta múltiple	A11 A14 B20 C1 C2	2	42	44
Simulación	A10 A12 B2 B6 B7 B8 B16 B17 B18 B19	19	9	28
Estudo de casos	A11 A32 B2 B6 B15 B19 B22	4	16	20
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	A través das actividades iniciais se realizará a presentación da asignatura e se identificarán os coñecementos previos.
Sesión maxistral	A/ docente fará exposicións.
Lecturas	O alumnado deberá realizar lecturas que serán convenientemente indicadas.
Proba de resposta múltiple	Se fará un examen tipo test para verificar os aprendizaxes básicos teóricos e conceptuais.
Simulación	As simulacións implican que a través de xogos de roles se presentan diversas situacións, tanto problemáticas como non, que exigen unha relación bidireccional entre a familia e escola a través de cartas ou entrevistas individuais.
Estudo de casos	En pequenos grupos deberán discutir sobre a maneira de abordar un caso e presentar por escrito as súas respostas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Actividades iniciais Estudo de casos Simulación	En todas as actividades que requiren unha atención persoalizada, se atenderá ó alumnado, na aula mentras traballan grupalmente, por exemplo, no estudo de caso, ou, no despacho. Pero, a través de Moodle poden comunicarse cos docentes responsables de seu grupo e igualmente o teléfono ou o correo electrónico (silvia.lopez.larrosa@udc.es) poden usalo para consultar dudas ou concertar citas. Tamén se pode atender a través de Teams ou outros medios de video-reunión dispoñibles na UDC. En horario de tutoría se atenderá previa cita.
---	--

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba de resposta múltiple	A11 A14 B20 C1 C2	Se fará en examen tipo test con tres alternativas de resposta na que so unha é correcta.	45
Estudo de casos	A11 A32 B2 B6 B15 B19 B22	En pequenos grupos deberán discutir sobre a maneira de abordar o caso e presentar por escrito as súas propostas/respostas.	25
Simulación	A10 A12 B2 B6 B7 B8 B16 B17 B18 B19	O alumnado será avaliado según a súa execución no xogo de roles.	30

Observacións avaliación
<p>ALUMNADO ASISTENTE.</p> <p>Se considera asistente a o alumnado que asiste ás clases expositivas e ás interactivas na aula. Dicha asistencia deberá ser do 80% ou superior. A avaliación do alumnado asistente será a indicada en esta guía en todas as convocatorias do presente curso académico.</p> <p>ALUMNADO CON DISPENSA.</p> <p>O alumnado con dispensa será avaliado a través de: examen (50%), simulación (25%) e lecturas obrigatorias (25%), das que deberán aportar información escrita a través da análise das mesmas. Estes criterios de avaliación serán os mesmos en todas as convocatorias do presente curso académico.</p> <p>ALUMNADO con cualificación media final de 9 ou máis</p> <p>O alumnado que teña un 9 ou máis, que, en principio, pode optar a matrícula de honra, deberá enviar un escrito razoado dirixido a/o/as/os docente/docentes que lle deran clase, xustificando porqué creen que merecen dita matrícula de honra.</p>

Fontes de información

Bibliografía básica

- Amatea, E. S. (2009). Building Culturally Responsive Family School Relationships. Boston, MA: Pearson
  - Ceballos, E. Triana, B. & Rodríguez Hernández, J.A. (2019). Expectativas del futuro profesorado de Educación Infantil y Primaria sobre el desarrollo infantil en distintas estructuras familiares¹. *Aula Abierta*, 48(1), 67-76
  - De Sáinz Ferrer, N., Martínez Ferrer, J. y Ruiz Salguero, J.M. (2011). Entrevista familiar en la escuela. Pautas concretas.. Madrid: Pirámide.
  - Deslandes, R. (2019). A framework for school-family collaboration integrating some relevant factors and processes. *Aula Abierta*, 48(1), 11-18
  - Dowling, E. y Osborne, E (1996). Familia y escuela. Una aproximación conjunta y sistémica a los problemas infantiles. Barcelona. Paidós.
  - Freeman, J. Epston, D. y Lobovits, D. (2001). Terapia narrativa con niños. Barcelona: Paidós
  - García-Bacete, F.J. (2006). Guía de recursos para promover las relaciones entre escuelas y familias.. *Cultura y Educación*, 18(3), 311-328.
  - García-Bacete, F.J. (2006). Cómo son y cómo podrían ser las relaciones entre escuelas y familias en opinión del profesorado. *Cultura y Educación*, 18(3-4),
  - García-Bacete, F.J. y Martínez-González, R.A. (2006). La relación entre los centros escolares, las familias y los entornos comunitarios como factor de calidad de la educación de menores y adultos. . *Cultura y Educación*, 18(3-4), 213-218.
  - Glasgow, N.A. y Whitney, P.J (2009). What successful schools do to involve families. California: Cowing Press
  - López Larrosa, S. (2009). El sistema familiar ante el divorcio: procesos y cambios estructurales, y su relación con la escuela y otros contextos. *Cultura y Educación*, , 21(4), 391-402
  - López Larrosa (2009). La relación familia-escuela. Madrid. CCS
  - López Larrosa y Escudero (2003). Familia, evaluación e intervención. Madrid. CCS
  - López-Larrosa, S., Richards, A., Morao Rodríguez, S.A., & Gómez Soriano, L (2019). Teachers and trainee teachers? beliefs about family-school relationships. . *Aula Abierta*, 48(1), 59-66.
  - Martínez González, R.A. Pérez Herrero, M.H. ; Peña del Agua, B.M., García González, M.P y Martínez (2004). Fomento de las relaciones de colaboración entre las familias y el profesorado a través de un programa de desarrollo de habilidades para el uso del lenguaje en niños de edad infantil. *Infancia y Aprendizaje*, 27 (4), 425-435
  - Martínez-González, R.A y Pérez-Herrero, M.H. (2006). Propuestas metodológicas para una educación de calidad a través de las relaciones entre centros docentes, familias y entidades comunitarias. *Cultura y Educación*, 18(3-4), 231-246.
  - Ríos, J.A. (2005). Los ciclos vitales de la familia y la pareja. Madrid. CCS
  - Robledo, P. y García, J.N. (2007). El entorno parental en la intervención de personas con dificultades del desarrollo. . *Dificultades del desarrollo. Evaluación e intervención*
  - Rothe, A., Urban, M. & Werning; R. (2014). Inclusive transition processes ? considering socio-economically disadvantaged parents? views and actions for their child?s successful school start. *Early Years: An International Research Journal*, 34(4), 364-376
  - Sheridan, S-M. y Kratochwill, T.R. (2008). Conjoint behavioural consultation, Promoting family-school connections and interventions. Nueva York: Springer
  - Vázquez Huertas, C. & López-Larrosa, S. (2014). Creencias sobre la relación familia-escuela. Cambios en el futuro profesorado tras recibir formación específica. *Revista de estudios e investigación en psicología y educación*, 1, 111-121
  - Walker, J.M.T., Wilkins, A.S., Dallaire, J.R., Sandler, H.M., Hoover-Dempsey, K.V. (2006). Parental involvement: model revision through scale development. *The Elementary School Journal*, 106(2), 85-104.
- O alumnado contará con bibliografía ordenada por temas que se proporcionará ó comezo do cuatrimestre

Bibliografía complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

As asignaturas de Psicoloxía do desenvolvemento de 0 a 6 anos e a asignatura de atención temperada complementan esta asignatura polo papel tan relevante da familia no desenvolvemento na idade infantil e pola importancia da participación dos pais na atención temperada. Igualmente, se dá complementariedade entre a asignatura de orientación e titoría e intervención psicolóxica no contexto familiar. Recomendase os envíos dos borradores dos traballos telemáticamente según indiquen os docentes responsables e, de non ser posible, especialmente cando se trata dos traballos definitivos, non utilizar plásticos, elidir a impresión a dobre cara, empregar papel reciclado e evitar imprimir borradores. Debese facer un uso sostible dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural. Debese ter en conta dos principios éticos relacionados cos valores de sustentabilidade nos comportamentos persoais e profesionais. Deberase incorporar a perspectiva de xénero (usarase linguaxe non sexista, bibliografía de autores/as de ambos os sexos, propiciarse a intervención en clase de alumnos e alumnas?) Facilitarase a plena integración do alumnado que por razóns físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso axeitado, igualitario e proveitoso á vida universitaria

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente de acordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías